

De houtpantserjuffer

Om houtpantserjuffers in je tuin te krijgen hoef je niet eerst een vijver te gaan graven. Stilstaand water met overhangende takken mag ook wel enkele honderden meters verwijderd zijn. De beschutting van de tuin vormt voor de houtpantserjuffer een geschikt rust- en jachtgebied. Voor het afzetten van eitjes zullen de vrouwtjes dan in het begin van de middag naar het water vliegen. Op hun route daarheen worden ze door de mannetjes in de vlucht gegrepen. Paring vindt in de vegetatie plaats, waarna het paar in tandem naar de geschikte eiafzetplaatsen vliegt.

Boven het water hangende takken zijn daarbij essentieel. Want de houtpantserjuffer is een vreemde eend in de bijt. Als enige libellensoort zet deze zijn eieren af in of onder de schors van houtige gewassen. Is de tak goedgekeurd door het vrouwtje, dan maakt ze met haar legapparaat

een sneetje in de bast en worden aan beide zijden hiervan twee eitjes geplaatst. Na het leggen van deze vier eitjes verplaatst het tandembaar zich iets naar beneden en worden de volgende vier eitjes evenzo afgezet. Zo ontstaan karakteristieke, ketenvormige wondpatronen in de bast van met eitjes bezette takken. Sommige takken zijn zo favoriet dat ze bezocht worden door tientallen tandems tegelijk. Fraai is het contrast tussen de gebogen achterlijven van de mannetjes en de rechthoekig teruggeklapte lichamen van de wijfjes. De bast reageert op de eiafzet met geringe galvorming: er ontstaan kleine bobbeltjes waarin de eitjes beschermd zijn tot temperaturen van min 32 graden Celsius. U raadt het al: de soort overwintert als ei. In het voorjaar kruipt de larve via het boorgat naar buiten en laat zich pardoos in het water vallen. Daarin vindt in hetzelfde seizoen nog de

verdere ontwikkeling plaats en vanaf eind juli kunnen we weer de eerste houtpantserjuffers in onze tuin verwachten. In open landschappen met sloten zonder begeleidende houtige gewassen beperkt het voorkomen van de houtpantserjuffer zich voornamelijk tot de bebouwde kommen van steden en dorpen en de recreatiegebieden. Het 'Groene Hart' van Nederland raakt steeds meer verstedelijkt en nieuwe, grootchalige recreatiegebieden worden voor zijn bewoners aangelegd. Een negatieve ontwikkeling waar de houtpantserjuffer echter positief op reageert! ●

Tekst: Hans Smeenk

Dit is de laatste aflevering in de serie portretten door Hans Smeenk. De redactie is hem zeer erkentelijk voor het enthousiasme waarmee hij vijf jaar lang elk kwartaal weer een interessant portret heeft 'geschilderd'. Hans, bedankt voor twintig mooie portretten!